

Akciók, tevékenységek, események, programok, folyamatok**Közösségi tevékenységek****Gödre – közösségi kiállítás****BESZÁMOLÓ**

1

Gödre – közösségi kiállítás

Időpont: 2019. szeptember 14. (szombat), 14⁰⁰ órától

Helyszín: 7386 Gödre, Árpád utca 9. – Ágoston pince és kemencés udvar

Jelenlévők: Mellékelt jelenléti ív szerint.

Program:

Polgármester köszöntője

Néhány szó „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt”-ről

A szőlőművelés és a borkészítés, mint Gödre múltjának meghatározó tényezője – előadás

A szőlőművelés és borkészítés eszközei – kiállítás a borospincében

A Vivat Bacchus együttes bordalokat énekel

Estebéd – a szüret hagyományos gödrei étele: gulyásleves

Program ismertetése:Gelencsér Gábor köszöntőjében elmondta:

A kiállítás témaválasztására Gödre község történelme adja meg a választ: A török kiűzése után a kihalt, erdőséggel borított császári birtokot Koller Mátyás holicai nemes kapta a bécsi udvartól hűséges szolgálatai elismeréséül. Akkor egy kis kastély és egy kertészház állt az erdő közepén. Erre a területre hívott Koller Mátyás német telepeseket, akik a hosszú évekre beígért adómentesség és a németországi nehéz megélhetés miatt Ulmtól a Dunán hajózva kerestek és találtak új hazát.

A rendkívül nehéz és mostoha körülmények ellenére pár év alatt élhetővé tették a vidéket és Gödre 1807-ben mezővárosi rangot kapott.

Évente négy országos vásárt és kéthetente hetivásárt tarthatott, ennek is köszönhetően a község jelentős fejlődésnek indult.

Jelentős szerepet játszott a gazdasági fellendülésben a szőlőtermesztés és a borkészítés is. Az egész Hegyháton, Gödrén termelt a legjobb és a legolcsóbb bor,

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYAEurópai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

melyből a mai Olaszországba és Ausztriába is adtak el.

Ismertette a jelenlévőkkel a rendezvény programját és kifejezte reményét, hogy a résztvevőknek tartalmas, hasznos és kellemes időtöltésben lesz részük, valamint megköszönte mindazok segítségét, munkáját, akik hozzájárultak a közösségi rendezvény megvalósításához.

A köszöntőt követően a Projekt ismertetésére került sor. A projektmenedzser elmondta, hogy a projekt keretében megvalósuló közösségfejlesztési folyamat célterülete Varga, Felsőegerszeg, Mindszentgodisa, Baranyajenő, Gödre és Szágy települések. Beszélt a projekt előkészítése során feltárt legjellemzőbb problémákról, a projekt által elérni kívánt célokról. Ismertette azokat a tevékenységeket is, amelyek a specifikus-, a stratégiai-, valamint az átfogó célok megvalósításához szükségesek. Néhány mondatban összegezte a Projekt várható eredményeit. Néhány mondatban tájékoztatást adott, a már megvalósult rendezvényekről és eseményekről is.

Röviden ismertette a közösségi kiállítás definícióját, célját, feltételrendszerét, alkalmazott eszközeit és módszereit, valamint annak várható eredményeit.

A program a szőlőtermesztés és a borkészítés magyarországi történetének bemutatásával, valamint a hagyományos szőlőművelésről és borkészítésről szóló előadással folytatta.

Előadás anyaga:

A magyar szőlőtermesztés története:

Hazánkban a honfoglalás előtti időszakra datálódik a szőlőtermesztés ismerete. A dunántúli szőlőtermesztés a római birodalom előtti időkben alakult ki, meghonosodása a kelták nevéhez fűződik.

A termesztés fejlesztése Probus császár érdeme. Uralkodása idején telepítettek szőlőt a mai Veszprém, Zala, Baranya, Tolna Fejér megye, Sopron környékén. Hazánk területén a hunok, az avarok és a frankok is folytatták a tevékenységet, a római birodalom bukása után.

A magyar szőlőtermesztés három szakaszra osztható:

A honfoglalástól a filoxéravészig

A filoxéravésztől a nagyüzemi termesztés kialakulásáig

A jelenkor szőlőtermesztése – az intenzitás tér el leginkább az előzőktől

A legújabb kutatások szerint, őseink már az óhazában is ismerték a szőlőt, az onnan hozott ismereteket fejlesztették tovább, a honfoglalást követően, de az itt élők már meglévő tapasztalatait is felhasználták.

Igazi fejlődést az Árpád-házi királyok hoztak, először az egyházi, később a

földesúri birtokon. A bor csakhamar jelentős gazdasági tényezővé vált. Ekkor kezdett fejlődni, többek között a székesfehérvári, budai, soproni, pannonhalmi szőlőtermesztés.

A tatárjárás a szőlőtermesztés esetében is törést hozott, IV. Béla igyekezett újra fellendíteni. A XIV. században a csehek, németek, lengyelek már nagy mennyiségben, vásárolták a magyar bort. Nagy Lajos idejére Magyarország már jelentős bortermelő volt. Zsigmond király, a hazai termelés védelmére borbehozatali tilalmat rendelt el. Mátyás király uralkodása idején Európa vezető szőlőtermelőivé váltunk. Pest és Buda a nemzetközi borkereskedelem központjává vált.

A török uralom a szőlőtermesztésünket hosszú időre visszavetette illetve tönkre is tette. Csak a tokaj-hegyaljai szőlőtermesztés fejlődött, ekkor vált világhírűvé. Ebben az időszakban terjedtek el a vörös bort adó szőlőfajták.

A kuruc szabadságharc idején a szőlőtermesztés ismét fellendült. Mária Terézia uralkodása hanyatlást okozott a szőlőtermesztésünkben, borainkat csak Bécsen keresztül, magas vámokkal értékesíthettük. A XVIII. században indult újra fejlődésnek a termelés, ez valamennyi borvidékünkre jellemző volt. Hazánk ebben az időszakban ismét Európa élvonalába került. Széchenyi István és Schams Ferenc - a reformkor idején – is jeleskedtek a szőlészet és a borászat fellendítésében.

1860-ban hozták létre a Vincellér- és Kertészképző Gyakorlati tanintézetet, mely Entz Ferenc által alapított Haszonkertészet Képző Gyakorlati Tanintézettel egyesült, a jelenlegi Kertészeti Egyetem elődjeként.

A XIX. századtól gyártanak Magyarországon is pezsgőt. A Törley-féle pezsgőgyár 1881. évben kezdi meg működését Budapesten.

Szőlőművelés, borkészítés:

Manapság a hagyományos, kisüzemi szőlőtermesztés, és borkészítés már a falvakban sem jellemző tevékenység. Talán ennek egyik oka az lehet, hogy a szőlő rendszeres törődést igényel. A szőlő valóban rendszeres törődést igénylő növény, de az ellátandó feladatok gyorsan tanulhatók, és a bő termés megfelelő fizetség a fáradságért. A szőlő két legfőbb csoportjába a nemesített, illetve az úgynevezett direkt termő fajták tartoznak.

Munkafolyamatok: A szőlő telepítése meghatározó, kulcsfontosságú tevékenység, számos tényező figyelembe vétele szükséges (pl.: megvilágítottság, szellőzöttség), a talajigénye nem összetett, de fontos a talaj kvarctartalmának ismerete (min.:75%), vízigénye közepes.

A megfelelő hely kiválasztása után az ültető gödör készítése következik (25x25x60cm),

fontos a tápanyag utánpótlás és a beiszapoló öntözés, a gödör feltöltése után célszerű a csemete töve körül tényért kialakítani.

A szőlő metszését nem dátumhoz kötjük, hanem az időjáráshoz (A tél végi fagyok elmúltával, a nedvkeringés megindulása előtt.). Tehát a metszés helyes ideje a tavasz korai szakasza. Kordonos művelésnél csercsapos váltómetszést alkalmazunk. a fenntartó metszést a második évtől kezdhetjük el, a csapok kialakításával. A természetés része a szőlő zöldmetszése is, mely hajtásválogatást, a hónaljajtások eltávolítását, a tetejezést jelenti.

A szőlő gondozása: A permetezések sorában első a tavaszi lemosó permetezés (Kötődést segítő anyagok használatával.). A permetezések mellett, további ápolási munkák a kötözés, a zöldmetszés.

A szőlő növényvédelme: Sok kártevő és korokozó megtámadja. A leggyakoribb károsítók: szürkepenész, peronoszpóra, lisztharmat, szőlő levélatka, szőlő gubacsatka, szőlőmoly.

Az előadás a hagyományos borkészítést mutatta be, tekintettel arra, hogy napjainkra a borkészítés technológiájában nagy változások mentek végbe, az új anyagok, eszközök, módszerek megjelenésével. Természetesen a hagyományos, évszázados borkészítés nem szorult ki teljesen napjainkra sem a minőségi borkészítésből.

A jó minőségű bor, a szőlőtőkén dől el, hiszen a minőség 80%-át a szőlő határozza meg. A bor készítőjének legfontosabb feladata az, hogy az alapanyagot ne rontsa el, illetve igyekezzen a legjobbat kihozni abból, a jó minőségű bor készítésének érdekében. Ezért fontos, hogy a szőlő érett, egészséges legyen.

A hagyományos borkészítés szakaszai: A szőlő zúzása – cefre, színle elválasztása, préselés, hagyományos présel, présle. A színle és a présle külön-külön is feldolgozható, de egyben is tartható. Az így keletkezett anyag a must, mely élesztő baktériumok hatására erjedésnek indul. Az élesztőgombák a cukortartalmat alkohollá (etil), alakítják. Az erjedés fahordóban történik a fehér borok esetén, a vörös borokat nyitott kádakban erjesztik. Ha a szüret később zajlik, a hidegebb körülmények miatt az erjedés is lelassul, de ez jó hatással lehet a bor minőségére. Az erjedés során képződött „melléktermékek” a hordó aljára ülepednek, ezért van szükség a bor fejtésére. Általában a bort többször fejtik és a hordóban tartják, melyben a bor érlelődik, oxidálódik, ez az oxidatív borkészítés. A bor megfelelő érettségi állapotát elérve palackba kerülhet. A vörösborok még palackban is érlelhetők, de minden bornak megvan a maga életgörbéje, s ha ez lejár a minősége már romlik. Tehát egyetlen bort sem érdemes hosszú évekig tárolni, sokkal érdekesebb jóízűen elfogyasztani.

Az előadást követően a résztvevők megtekinthették a borkészítés eszközeiből rendezett kiállítást.

A színvonalas szórakoztatásról a Vivat Bacchus együttes gondoskodott: Az együttes 2001. júliusában a Bartók Béla Férfikar négy tagjából, egy angliai

kirándulás alkalmával alakult. Műsorukban, az alkalomhoz illően bordalokat adtak elő.

A kulináris élmény fontos az emberek számára, különösen igaz ez a kisközösségekben, kistelepüléseken élők esetében. A közös étkezés jó helyszín a kötetlen beszélgetésre, mely lehetővé teszi az összetartozás érzésének kialakulását, elmélyülését. A kiállításra, és az azt követő szórakoztató műsorra érkezők, maguk is elhozták boraikat, hogy „véleményeztessék” barátaikkal, ismerőseikkel. Az estebédre tálalt gulyásleves, mely a sváb szüret elengedhetetlen étele volt, autentikus zárást adott a közösségi kiállításnak.

5

A programszervezés folyamata, programelemek:

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az „aktív mag” (településvezetők, civilek, önkéntesek) egyetértett abban, hogy az első közösségi kiállítás témája a szőlőhöz kapcsolódjon, tekintettel arra, hogy Gödre község múltjának meghatározó eleme a szőlőművelés és a borkészítés, hiszen a holicsi sváb „úttörők” magukkal hozták a szőlőtermesztés és borkészítés tudományát. Az „aktív mag” ötleteként egészült ki a rendezvény a közös borozgatás, étkezés, szórakozás programelemekkel. A még aktív szőlősgazdák és a lakosság szélesebb rétege azonnal magáénak érezte a témaválasztást, más alternatíva fel sem merült.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma elicitálása, bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre tagja legyen érintett valamilyen módon pl. ötletelés, kutatás, anyaggyűjtés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője.

Rendezvény programja: A felmerült borozgatás, étkezés, szórakozás ötletével kiegészítve került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás programja.

Célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a helyiek illetve a célterület településeinek lakossága.

A rendezvény helyszínének kiválasztása: A helyszín kiválasztásának meghatározásában az játszott szerepet, hogy a helyszín illeszkedjen a témához illetve, hogy a helyiek és az eseményre érkezők kedveljék azt. A rendezvény legalkalmasabb, és legautentikusabb helyszínének a szervezők az Ágoston pincét és a hozzá kapcsolódó kemencés udvart tartották.

Rendezvény időpontjának meghatározása: A kiválasztás szempontjai között szerepelt, hogy az adott helyszín szabad legyen, a kiállítás időpontja illeszkedjen annak témájához, így esett a választás egy szeptemberi időpontra, mely a falusi szőlőszüret jellemző hónapja.

Rendezvény megvalósítása: A megvalósítási folyamat elemei voltak, a kiállítandó eszközök felkutatása, összegyűjtése, helyszínre szállítása, a kiállítás és a kemencés udvar berendezése, a fellépő kiválasztása, a készítendő ételhez szükséges alapanyagok beszerzése, az elkészítéshez szükséges eszközök összegyűjtése, helyszínre szállítása, az

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYAEurópai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

esemény lebonyolításában résztvevő önkéntesek koordinálása, a megnyitó esemény zárását követően a kemencés udvar visszarendezése, a kiállítás befejezését követően a kiállítási eszközök visszaszállítása a tulajdonosaikhoz.

A kiállítási anyag összefoglalása: A szőlőműveléshez és a borkészítéshez kapcsolódó tárgyak, eszközök. A kiállításról a képeket csatoltuk a szakmai beszámolóhoz.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás volt, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt. A kihelyezett vendégkönyvbe sajnos nem történt bejegyzés, de a résztvevők előszóban tetszésüket fejezték ki az eseménnyel kapcsolatban.

6

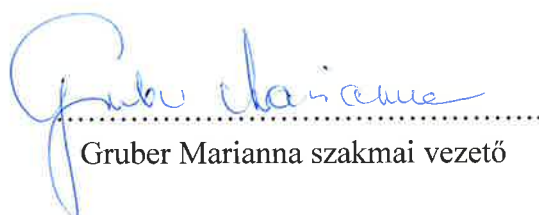
Tapasztalatok, észrevételek:

A résztvevők megszólítása/összehívása tradicionális eszközökkel, meghívóval és személyes megszólítással történt.

A rendezvény szervezése, a Projekt szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatás igénybevételével történt. A PTI Communications Kft. versenyeztetési eljárás során, mint legkedvezőbb ajánlatot benyújtó gazdasági szereplő került kiválasztásra.

A rendezvény, a közösségre gyakorolt hatásai: A kiállítás a közösségnek, a közösségről szolt, aktivizálódik, és helyi cselekvésre képessé válik a lakosság egy része, erősödik a közösségi identitás az aktivizálódott lakosság körében, fejlődik az együttműködés a közjóért, a helyi identitás.

Gödre, 2019. szeptember 18.

Gruber Marianna szakmai vezető